

SLOVENSKI NAROD.

naša vsak dan zvečer, izkini nedelje in praznike, ter velja po počti prejemam za avstro-ograke dežele na vse leto 25 K., za pol leta 18 K., za četr leta 6 K. 50 h., za en mesec 2 K. 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse 24 K., za pol leta 12 K., za četr leta 6 K., za en mesec 2 K. Kdo hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K., za pol leta 11 K., za četr leta 5 K. 50 h., za en mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor snaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne exira. — Za oznanila se plačuje od peterostopnega peti-vrste po 12 h., če so se oznanile tiska enkrat, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi so izvolje frankovati. — Rokopisi se ne vratajo. — Uredništvo in upravljenstvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravljenstvo pa v pritličju. — Upravljenstvu naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Odgovor poljedelskega ministra na interpelacijo zadvi c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji.

Navajeni ministrskih odgovorov na interpelacije v slovenskih zahtevah, na ta odgovor ni presenetil, ker smo kar pričakovali takega. Pričakovali smo tak odgovor že zategadelj, ker vemo, da so odgovori ministrov le rečitana poročila dotičnih upravnih delnikov, v tem slučaju c. kr. rudniškega ravnateljstva v Idriji. In da o ravnateljstvo ni naklonjeno svoji judski šoli, je že davno in dobro znano. Znano pa nam ni, izvira li ta naklonjenost iz nepojmovanja večanske važnosti in potrebe prave dobre ljudskošolske izobrazbe, ali bog tega, ker pojava to c. kr. rudniško ljudsko šolo slovenska deca in mladina ubogega idrijskega rudarja, in tej mladini visoka nemška gospoda ne privošči izobrazbe, še manj pa, da bi imela ljubezen in čut za njo. Če pa se važnosti kake naprave ne umeje, ali če se zanjo nima ljubezni in se smatra za nebodijstreba, je govor, da se ta naprava upravlja po načehovsko, brez potrebne pozornosti. In potem je tudi docela naravno, da c. kr. rudniško ravnateljstvo noče videti nedostatkov šole, ampak vidi e nje popolnost. S tega stališča, načnega seve, je sestavilo po dolgih treh mesecih ravnateljstvo svoje predložilo in je predložilo poljedelskemu ministrstvu, koje nam je to sedaj podalo v odgovoru. Rečemo pa, da polekte odkritosrčnosti nismo pričakovali, saj te lepe čednosti najbolj pogrešamo pri avstrijskih ministrib, in ravno ta odkritosrčnost, s koto se raznodušno pripoznavajo nezdrevne razmere in ki nima besede za izboljšanje teh, je nam živ dokaz, da je c. kr. rudniška ljudska šola v Idriji poljedelskemu ministru oziroma idrijskemu rudniškemu ravnateljstvu deveta briga. Da pa v resinci ni vse dobro in kake preuredbe nepotrebno,

kakor nam je minister povedal, hočemo v naslednjih vrsticah dokazati. Radi priznavamo, da je svoječasno poljedelsko ministrstvo svojevoljno in ne da bi se radi tega priznala kakav obveznost, ukrenilo po vpeljavi novega državnega ljudskošolskega zakona, da se tedana ljudska šola nadaljuje kot zasebna c. kr. rudniška ljudska šola s pravico javnosti. Storilo je to, dobro vedoč, kakega vpliva je šola na narodnost prebivalstva, iz na mene, da bi se iz Idrije, ki je svoječasno po nemških priseljenih rudarjih imela že nekaj nemškega značaja, napravila nemška kolonija. Zato je hotela imeti šolstvo v popolnoma svojih rokah, da zamore svoje namene uspešnejše izvrševati. In gotovo le zategadelj se je odločila vlada za to veliko žrtev, to je tista vlada, ki nica nima vinjarja za svojega delavca, ali za druge idrijske potrebe. Za službo germanizacije pa naša c. kr. vlada še ni štedila z denarjem. V tej trditvi nas potruje dejstvo, da so se na tej šoli poučevali vsi predmeti v nemškem jekiku, dandanes se najdejo še v Idriji ljudje, ki pišejo slovenski z nemškimi črkami, ker se ravno slovenskih nikdar učili niso. Še danes nima § 19. drž. osn. zakonov veljave za idrijsko rudniško šolo: na pročelju šolske stavbe blešči samonemški napis c. kr. Werksvolksschule, nadpis razredov so samonemški, vse uradovanje z malimi izjemami se vrši le v blaženi uredni nemščini. So pač ostanki nemške Idrije, jasne priče o germaniskem duhu takratnih rudniških predstojnikov. Pri tem delu je hotela imeti nemška gospoda proste roke, predvsem izključno oblast do šole, zategadelj ni hotela imeti v krajnem šolskem svetu zastopnika slovenske občine, da je tako mogla nemoteno in uspešnejše stremiti za svojim ciljem — ponemčenjem Idrije. Ta cilj, hvala Bogu, je ostal nedosežen in vsa prizadevanja rudniških oblastev so bila tem oziru ničeva Končno so sprevideli, da se slovensko prebivalstvo ne da ponemčiti in se nikdar ne bo dalo

in je zato doprinašanje žrtev v ta namen nepotrebljivo, da se tedaj lahko znebjijo ljudske šole. Iz kakšnega drugega nagiba pa se je načrati spomnilo poljedelsko ministrstvo, da nima dolžnosti več skrbeti za šolsko izobrazbo otrok svojih rudarjev. Načrati so postali stroški za vzdrževanje šole previski, da jih v bodoči ne bo mogel zmagovali bogati idrijski erar. Sedaj, ko je ljudsko šolstvo postal za znane namene brespomembno in so se stroški zvečali, sedaj se pa lahko mirnim sročem odda v druge roke. Popolnoma na tihu je pričelo poljedelsko ministrstvo to akcijo, sedaj ko je že v teku, nam jo je sporodil minister. Se li tako mirno in hitro izvrši ta akcija, kakor se je pričela, pa je drugo vprašanje, kajti govoriti bodo imeli pri tem razen poljedelskega ministrstva še drugi faktorji, predvsem dežela in občina. Odkrito priznavamo, da bi si želeli, da pride idrijska ljudska šola v prihodnje roke. To pa iz razloga, ker vemo, da će ostane v upravi rudniškega ravnateljstva, se bo tudi nadalje brezbržno upravljala in vse naše pritožbe v tem oziru ostanejo neupoštevane, ker odločuje c teh nam neprijazna nemška birokracija, če pa preide v deželno oskrbo, imamo upanje, da se razmre vendar v prospeku šolstva izboljšajo. Ne želi pa si tega učiteljstvo, ker bi bilo gmotno nekoliko na slabšem, a to samo v tem oziru, da imajo sedaj učiteljske vbove odmerjeno pokojnino po normativu državnih uradnikov X razreda. A ker je gotovo, da klerikalna obstrukcija v deželnem zboru kranjskem ne bo trajala večne čase, in bo prišlo končno deželno učiteljstvo do začenjenega in tako nujno potrebnega izboljšanja svojega gmotnega stanja, bi tudi idrijsko učiteljstvo ne bilo v deželnem oskrbi na slabšem, in ta želja je pri rešitvi tako važnega vprašanja tehnega uvaževanja. Glavni razlog, ki bi ga bilo navajati proti nameravani transakciji, je, da bi si kranjska dežela, kakor idrijska občina naložili precej

nje breme, katero nositi je moralno dolžan le rudniški erar, saj ima ta leta na leto 1000.000 kron čistega dobitka od idrijskega rudnika in sme vzpriči tega vendar nekaj storiti za kulturne potrebe mesta Idrije in ne vse zvaliti na ramena že itak težko obložene občine. To bi bil že tehten vrrok, da zavzamemo odločno nasprotno stališče nameravani transakciji. Naravnost z vso silo pa bi se morali upreti tej, če bi šel erar tako daleč, da bi morda potem ne hotel skrbeti niti za šolske potrebdine učencem rudarskih staršev. Dasi zadava še ni v aktualnem štadiju, je vendar potreba, da se dočasno opozori na namero poljedelskega ministrstva, da je sploh možno, preprečimo. Iz tega namena smo tudi zapisali predstoječe vrstice v tej zadavi, da bi se pravzaprav ne spada v okvir tega poročila.

Hitro naraščanje šoloobveznih otrok je v razmerju naraščaja prebivalstva. Od leta 1873. se je pomnožilo število šol. cetrok za 400, prebivalstvo mesta Idrije pa se je v dva desetletja pomnožilo za 1500. Da pri tem rapidnem naraščaju število otrok, šolsko poslopje, ki se je gradilo leta 1878, že danes ni niti zadostno, kaj šele dobro, je umljivo. V zadnjih letih, ko je bilo treba otvoriti oddelke, so odvzeli šolskim sobam garderobe ter jih predelali za razredne sobe. Edini kabinet, ki je služil za vse zbirke, posebno za navoroslovno, premene v šolsko sobo, učila pa menda odneso v podstrešje, da se polagoma uničijo, ali pogube in potem zanje ne bo treba več prostora. Sobo za rezbarstvo in mizarstvo so morali pred nekaj leti odstraniti in pouk se je vrnil v šolski kleti(!). Polagoma pride na vrsto konferenčna soba, katera se s knjižnico vred preseli v ravnateljevo pisarno. Vse mogoče! Odpravijo tudi telovadnico ter napravijo iz nje dve učni sobi. To bi še bila pravzaprav velikanska dobrota za mladino in učiteljstvo; kajti telovaditi v tej te-

lovnadnicu, ki je — nobene — brez potrebnega glavnega orodja, je naranost uničevanje mladine. Ob najmanjšem skoku se vzdignejo oblaki prahu, telovadnico je treba vsled tega pred vsako učno uro skropiti, kar zopet povzroča še drugo zlo, še večjo vlažnost in prav neznen smrad po gnijitju že v itak do skrajnosti vlažne in zaduhle telovadnice. In v takih razmerah naj bodo šolski prostori zadostni! Vpoštevaje izrek: »vrana vrani oči ne izključuje, se nam zdi docela neumestno in nepotrebno sklicevanje na poročila c. kr. šolskih nadzornikov in njeni so to tudi Slovenci. Mislimo, da se Slovenci odlikujemo po tej nečasti posebnosti med drugimi narodi, da imamo največ »streberjev«. Kakor hitro je kak Slovenec dostenjanstvenik v okrilju c. kr. vlade, že tudi pôzabi, da je sin slovenskega naroda in vse njegovo delovanje stremi le za cilji nam toli sovražne c. kr. vlade, za dobrobit svojega naroda, kojemu je prav vse dolžan, pa se ne meni. In z ozirom na to že smemo izjaviti, da so razmre do neba kričeče glede prostorov, da te še c. kr. šolski nadzornik označi le kot zadostne. Pomešiti je treba še, da biva v enem samem poslopu skoraj tisoč otrok, pravzaprav kasarna. Ali ni to v šolsko higijeničnem oziru največji nedostatki? Pred nekaj leti je rudniško ravnateljstvo kupilo svet za sedanjim šolskim prostorom, in govorilo se je, da se poslopu razširi. To bi bila prava nešmisel, kopileči še večje število otrok na enem mestu in to v Idriji, kjer se vsak čas pojavlja epidemische bolezni. Temu nedostatku bi se dalo odpomoči edino na ta način, da se sedanje poslopu porabi samo za deško šolo, za dekliško, ki se naj razširi v osemrazednico, pa naj se zida novo poslopu. To pa bomo pred erarjem težko kdaj dosegli. Če pa pride do tega, da bi dežela prevzela šolo, bomo videli, kako hitro bo isti c. kr. šolski nadzornik zapazil vse nedostatke glede

LISTEK.

Imenitno pastirsko pismo.

Solnograški nadškof Katschthaler je bil izdal pred nedavnim časom pa pastirsko pismo, v katerem neizmerno povzdiguje — katoliškega duhovnika! Pravi med drugim:

»Katoliški duhovnik ima moč, da odpušča grehe. Ako bi bil kjerisbodi kdo, na čigar besedo »Hočem, da bodeš čista, »Hočem, da ozdraviš«, bi se črezinčrez gobovi človek zopet popolnoma očistil, kako bi strmeli in premišljali in vzklikali: »Ne, to ni več čin človeka, to je božji čin, neboška moč je stopila v tega človeka!« Ali glejte, preljubljeni, ako vam pravi duhovnik v spovednici: »Odpuščam ti tvoje grehe«, tedaj stori še nekaj veliko večjega. Nekaj večjega, kakor z eno besedo povrnilti lepemu luč oči, hromemu porabu udov, mrtvemu, da, zakopanemu življenju, kakor z besedo »Fiat«: »Bodi luč, naj postane nebo« itd., kakor ustvariti svet iz ničesar, da nekaj večjega, kakor ustvariti toliko svetov,

kakor je zvezd na nebesih... Sama duhovnikova beseda, beseda: »Rešujem te tvojih grehov« učini odpuščenje. Ta beseda ne napoveduje same, temveč stori odpuščenje grehov, opravičenje grešnika, kakor uči sv. cerkveni svet tridentinski. Preljubljeni! Kje na celi zemlji je moč, ki bi bila enaka tej moči? Moč knezov in kraljev? O moč katoliškega duhovnika ne zaostaja za njo, temveč jo presega in nadvišuje! Kje, preljubljeni, je celo v nebesih taka moč? Družba patriarhov in prorokov, mučenikov in krvnih prič in trume svetih devic in potem angeli in arhangeli — ali ti lahko odpuste grehe? Ne, patriarhi z vso svojo vero, proroki z vsem svojim znanjem, puščavniki z vso svojo strogočijo, device z vso svojo čistostjo ne morejo tega. Da, še več. Celo Marija, mati božja ne more tegata...

Toda, preljubljeni, še drugo duhovnikovo moč moramo pretehati, ki je, če mogoče, še višja, vzhodnejša: Duhovnikovo moč posvečenja. Kje na celi zemlji razen pravilno posvečenega duhovnika najdeš to moč? O Janezu Krstitelju je dejal

Kristus: »Med človeškimi otroki ne bodi nobeden večji kakor on, nemreč Janez. In glejte, če pogledam na moč posvečevanja, tedaj je najmanjši izmed katoliških duhovnikov večji kakor Janez, stoji na višji stopnji kakor on. Kje je v nebesih taka moč, kakor moč katoliškega duhovnika? Pri materi božji? Enkrat je Marija porodila božjega otroka. In glejte, duhovnik ne stori tega enkrat, temveč stokrat in tisočkrat, kadarkoli mažeš. Preljubljeni! Ste li kdaj premislili, kakšna moč je s tem dana duhovnikom, in zopet samo katoliškim duhovnikom? Jezus Kristus juri je izročil pravico nad svojim lastnim človeštvom, dal jim je takorekoč moč nad svojim telesom. Ne le, da katoliški duhovnik lahko stori prisotnega na oltarju, ne lo da ga lahko zapre v tabernaklu, da ga lahko vsame in poda vernikom na ušitek, temveč Njegova, božjega sina, ki postal človek, lahko nekravno žrtvuje. Kristus, edinorojeni sin Boga Očeta, ki je ustvaril nebo in zemljo, ki nosi celo vesoljnost, se vda v tem v voljo katoliškemu duhovniku. O želite, preljubljeni, kakor ste ravno

slíšali, je dal Kristus katoliškemu duhovniku moč nad seboj, nad svojim telesom, nad svojim mesom in nad svojo krvjo, nad svojim božanstvom in človeštvom in je duhovniku pokoren. O preljubljeni! Ali se boste še čudili, ako s svetim Dijonizijem strmeši vprašamo, če se tistega še lahko imenuje človek, ki ga je Bog izvolil izmed ljudi, ki ga je tako visoko dvignil nad truno ostalih, ki ga je Bog tako tesno združil s seboj, ki mu je celo dal moč nad sabo?...

...Dosti za XX. stoletje! Čudno le, da so ti nadbogovi tako pošrešni in tako pohlepni po denarju in posvetnem veselju!

Koristka.

Povest.
(Dale.)

Sodar je menil, da bo vse strmelo in je kaj pisano gledal okrog sebe, ko je vsa družba udarila v smeh.

»Pojdi se solit s tvojimi knjigami,« je kričal Lipe, »in pridi sem gledat, kako sem jaz preskrbel za Jakliča.«

Ponosno je vzel Lipe z mize velik

zvežen in ga začel skrbno odvijati. Vsi so stopili k njemu in ko je zadobji kos papirja padel, se je slišal en sam »oh« začudenja. Na mizi je ležalo nekaj kračic in nekaj klobas ter pol potice obenem pa je Lipe potegnil iz žepa svojega površnika dve debeli buteljki. Strmenje zbrane družbe je bilo pač opravičeno.

»Kje si pa vse to dobil,« je vprašal Sodar, ki je prvi prišel k sapi in z zvedeniško resnobo ogledoval etikete na buteljkah.

Lipet je to vprašanje vidno razčilil.

»Lej ga — ali misliš, da je vsak tak, kakor si ti? Jaz sem koj preskrbel vse, cesar je treba. Ti si pa le tako prinesel nekaj starih šephev seboj, da v najslabšem slučaju, če bi že drugače ne bilo mogoče, zastaviš —«

»Prosim — to niso šephi, to je najznamenitejše astronomsko delo, ki je veljalo 60 gld.«

»60 goldinarjev,« Lipe je obrnil oči proti nebnu, kakor bi hotel izprositi usmiljenja za človeka, ki žrtvuje tako sveto za nekaj knjig. »60 goldinarjev in ta človek še vedno ni pod kuratelo.«

Lipe se je ravno pripravil, da

prostorov in občina se bo kmalu prisilila izdati novo poslopje.

Glasom ministrovega odgovora deluje 17 učnih moči, izvzemši učitelje in strokovno učiteljico, na c. kr. rudniški ljudski šoli. To poročilo popolnjujemo s tem, da je od teh moči 7 moških in 10 ženskih ter 13 starih in 4 začasne moči. To bi bilo vendar tudi treba povedati v sicer gostobesednem odgovoru, saj dobimo s tem vse drugačen vpogled. Komaj se je letos pridobilo učiteljico, že namerava odsloviti službo. Da se ne more dobiti moških moči, je pač najlepši dokaz, da so razmere v gmotnem oziru za učiteljstvo skrajno slabe. Saj bi se sicer vendar našel učitelj kake gorske vasi, ki bi si želel premeščanja iz samote v drugo mesto na Kranjskem. A ni ga, pa ga ni! Da razmere niso tako slabe, se sklicuje minister zopet na neko poročilo c. kr. šolskega nadzornika iz leta 1903, ki pravi, da deluje učiteljstvo idrijske šole v ugodnejših razmerah, kakor dejelno učiteljstvo. Te ugodnejše razmere pa je dotedni šolski nadzornik misil v šolskopodagogičnem, ne pa v gmotnem oziru. Kako izborni si zna pomagati ministrstvo iz neljube zadrege! In čemu je stavek pod tega časa (prosinec 1903) se v razmerah učiteljstva nič premenilo. Kaj je hotel s tem povedati minister? To vsakdo ve, da se jim ni zboljšalo stanje. A vendar se je v teh dveh letih zdatno premenilo stanje učiteljstva, namreč na slabše, tega pa idrijsko ravnateljstvo oziroma ministrstvo noče pripoznati. Ali niso ravno v zadnjih dveh letih nastale prav nezorne draginske razmere v Idriji? Seve le za bogato duhovščino ima država potrebnedenar, tem brez vsakih izgovorov zviša plače za malenkost 9 milijonov. Učitelj ta pa naj strada, saj je dovelj, da ima naslov »c. kr.«

Da je še vedno v razredih po 90 in 72 učencev, tudi ni v ministrovih očeh nikak nedostatek. Lansko leto jih je bilo v nekem razredu celo nad 100 učencev. Šola se je razdelila v dva samostojna oddelka še le letos, prav malo dni pred vložitvijo interpelacije. Preje pa je bilo vodstvo te velike šole s 1000 učenci s 17 razredi v rokah samo ravnatelja, ki je bil zraven še razredni učitelj. Kje more biti govor o higijeniji v teh prenapolnjenih razredih! Kako more sploh dobro opravljati preobremenjen učitelj šolski pouk! Spominjam se, da se je pritisnila na učiteljstvo, naj da učencem nezašljene boljše rede, da zamorejo prestopiti v višji razred, da ne bodo posamezni razredi prenapolnjeni. Da so pod takimi okolnostmi uspehi v obči v poročilu c. kr. šolskega nadzornika le zadovoljivi, je umljivo. Po našem bi se reklo, da so prav slabi. Dokaz temu je realka, ki je morala otvoriti pripravnico. Nikakor pa se seve neuspehov ne more štetiti.

začne Sodarju čitati levite, čemu da kupuje knjige, ki jih večinoma ne utegne čitati, ko je zasljal kraj sebe nekako emokanje. S strahom je videl, da si je bil lirični pesnik ravnodušno privoščil lepo dehteo klobaso in si odrezal izdaten kos potice.

Nastal je hrup. Izraz indignacije cele družbe je bil tako viharen, da je pritekla gospodinja v sobo gledat, kaj da je in je komaj pomirila razburjene duhove. Prvemu viharju je sledila razdražena debata, tekem katere je prišlo na dan, da je imel lirični pesnik pač dva cela goldinarja v žepu, da pa si ni privoščil ves dan jedi, ker je svoje premoženje hranil za Jaklič. To je zopet napravilo mir. Lirični pesnik je bil soglasno dovoljenje, da sne načelo klobaso in odrezani kos potice in prijatelji so občudovali njegov nelirični tek.

„Matevžek — ti nisi za pesnika,“ je zatrjeval Lipe. „Zunanost tvoja je pač nekoliko pesniška — klobuk imaš širok, lase dolge in hlače otepene — ali ti preveč ješ in to se ne spodobi za pesnika.“

„Kaj dela zunanost pesnika?“ je emokaje vprašal Matevž Kozamernik. „Pesnik se sodi po svojih delih.“

na rovaš učiteljstvu, ki opravlja svojo trudopolno nalogu marljivo, da bi jo pa tudi z najboljšo voljo, je pri njih žalostnem gmotnem stanju težko reši.

Kar se oprave tiče, bodisi glede učil, bodisi glede šolskih potrebin, nikakor ne moremo umeti, kako je zamogel c. kr. nadzornik zapisati, da je popolnom dobra. Za nadzorni nauk je kaj slabo preskrbljeno, ali morda nekaj starih zaprašenih zemljevidev reprezentuje popolnoma dobro opravo. Kje so predmeti za fizikalni pouk?! Kako je opravljena učiteljska knjižica ali šolska, nam je tudi znano! Da se pri oddaji šolskih potrebin mladini skopari, posebno v zadnjem času, ni treba omenjati.

Da si vzprido opisanih razmer upa poročati rudniško ravnateljstvo in na podlagi tega poročila trditi ministrstvo, da razmere niso tako ne-povoljne, kakor so se osnačile v interpelaciji, je gotovo nečuvano. Mi pa trdim, da so razmere že veliko slabše na c. kr. rudniški šoli in da so se prav milo očrtale v interpelaciji. Naše poslance pa prosimo, da od zapričetega dela ne odnehajo, ampak posvečajo potrebno pozornost, in ob času, naj zopet, če treba, z bengalično lujo in z večjo odločnostjo razsvetijo nevsadržne razmere na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji.

Državni zbor.

Na Dunaju, 6. julija.

Današnja seja je bila skrajno nemirna. Češki radikalci so počenjali dvojno obstrukcijo. Najprej so pripravili 700 nujnih predlogov drugih strank. Ker pa je predsednik razsodil, da je treba predloge najprej preizkušati, češ, da so med njimi morda tudi taki, ki so že rešeni ali izredni odsekom, protestirali so češki radikalci zelo hrupno. Podpirali so jih pri tem socialni demokratie.

Vsled sklepa načelnikov klubov je prišlo na razpravo drugo branje trgovinske pogodbe z Nemčijo. Češki radikalci so vsekakor hoteli preprečiti razpravo ter so intonirali hrupno obstrukcijo s piščalkami in razbijanjem po pultih. Hipoma pa so prenehali z obstrukcijskim koncertom, da se niti ne ve, iz kakega povoda.

Posl. dr. Ferjančič je poročal o sklepu gospodarske zbornice, da se zakon glede upravnega sodišča v nekaterih določbah spremeni. Govoril je tudi posl. dr. Ploj, na kar je bil zakon v drugem in tretjem branju sprejet. Istočasno je bila sprejeta v drugem in tretjem branju trgovinska pogodba z Nemčijo. Proti so glasovali le češki radikalci. Govoril je med drugimi tudi posl. Povše. Seja je trajala skoraj do polnoči.

„Tako bi pač moral biti, ali žalostna resnica je, da ni tako. Če hočeš biti pripoznan kot pesnik, se moraš tudi glede svoje zunanjosti ozirati na želje p. n. občinstva. Za pesnike ima občinstvo svoj tip in če nisi tak, ne kupi nihče tvojih pesmi, kajti občinstvo ne tripi, da se mu podirajo iluzije. Kdo poje o velikih strasteh, ne sme nositi lakastih čevljev in ne sme izgledati kakor kak bančni likvidator. Kadar se bodo pesniki tako nosili in tako živeli kakor meščani, ki prodajajo kavo ali trakove, tedaj bo konec poeziji.“

To je bil predmet, o katerem je znal Lipe cele ure nepretrgoma govoriti. Razpravljal je o njem pri vsaki priliki, ga varjiral na vse mogoče načine in svoja razlaganja vedno končeval z dokazom, da njegove poezije samo zato ne najdejo priznanja in kupcev, ker ima uprav mesarski tek in je debel, kakor kak prošt, dočim mora biti pesnik suh in bleš in izstradan.

Ta dan pa je moral nagloma pretregati svoja razmotritvanja, ki jih je bil vzprično izdatnega apetita liričnega pesnika Matevža Kozamernika tako srečno začel. Začuli so se namreč hitri koraki v veži in vstopil je Jaklič, ki ga je družba sprejela s krikom in vikom. (Dalje prih.)

Posl. Stein je med obstrukcijo čeških radikalcev zalučal proti njihovi klopi posodo za pesek z ministrske mize, ne da bi bil koga zadel. Češi so zahtevali, da se nasilnega sedna preganja, nakar je Stein koncem seje prosil odpuščanja, češ, da se je prenagli.

Zbornica ima jutri in v soboto sejo. V soboto se najbrže zasedanje od godi. Vsenemci vložijo jutri nujni predlog, naj se takoj zopet skliče državni zbor, kakor brž se imenuje na Ogrskem novo ministrstvo v smislu sedanje večine.

Vojna na Daljnem Vztoiku.

Z mandžurskega bojišča.

»Novoje Vremjak poroča iz Hunčuline:

Na jugovzotoku je izvršil sovražnik v svrhu rekognosiranja spreten manever in potisnil naše konjeniške voje proti severu. Ko so pa le-ti dobili pomoč, so stopili v protiofenzivo in prisili Japonce, da so se zopet umaknili na svoje prejšnje pozicije. Naše izgube so bile neznatne. Drugega dne so naši voji pričeli ofenzivo proti vasi Sajvanci, južno od Liaojanžanjenja. Japonci so se po ljutem boju umaknili, zasedovani od naših vojev. Na tem zasedovanju so naše kolone uničile, kar je uradno potrjeno, en celjaponski pohotni polk. Naše izgube še niso dognane.

»Daily Telegraph« poročajo iz Tokija:

Razdalja med obema glavnima armadamata pri Hajlungšenu znaša samo še 45 kilometrov.

Mnogo kitajskih vojnov, preblečenih v krošnjarje, se utihotaplja neprestanov v japonske vrste.

Ruska posadka na Sahalinu.

Kakor se poroča iz Tokija, steje po zadnjih zanesljivih cenitvah ruska posadka v Korzakovskem 2500 mož, v Aleksandrovskem pa 5000 mož.

Kakor se čuje, so Japonci opustili prvotni svoj nasmen, osvojiti še to leto otok Sahalin.

Rusija in Mongolija.

»Novoje Vremjak« javlja, da je postal začetkom maja načelnik knežje zvezne onih mongolskih pokrajin, ki meje na bojišče, knez dežele Gorlos, ki se nahaja popolnoma pod kitajskim in japonskim vplivom, dočim je bil dosedanji načelnik, začetkom marca umrl knez Džalajtski Rusom naklonjen.

Moč zveznega načelnika je precej velika, ker gredo vse ukasi kitajske vlade skozi njegove roke.

Posledice tega, da je novi mongolski načelnik Japoncem naklonjen je, da smejo Japonci, ne da bi se bilo treba batiti kakega odpora, kršiti neutralnost Mongolije.

Novo japonsko posojilo.

Po poročilih iz Berolina misli japonska vlada v kratkem najeti novo posojilo v znesku 720 milijonov krov.

Nemške banke bodo to pot prevele eno tretjino japonskega posojila. Dočim se je preje Japonski dovoljevalo posojilo proti 6% obrestim se je to posojilo sedaj najelo za 4½% obresti.

Japonski plen na morju.

Po poročilih iz Tokija so Japonci od začetka vojne do meseca junija zajeli in uplenili 54 tujih parnikov v obsegu 131.132 ton. Med temi je angleški parnik 22.

Konec Derschattovega odseka.

Dunaj, 6. julija. Kakor znano, se je ustanovil Derschattov odsek v namen, da prirede vse zakonite dolobne, ki bi bile potrebne, ako bi prišlo do ločitve med Avstrijo in Ogrsko. V včerajšnji odsekovi se je pa se je pokazalo, da vedenina članov zasleduje drugačne cilje kot je odsekov namen. Zaradi tega je dr. pl. Derschatta odločil načelnikovstvo, a ker so tudi vsi njegovi

pričašči izjavili, da ne pridejo k nobeni seji, je odsek sam ob sebi razpadel. Škoda ga ni, ker ni bil ustanovljen brez skritih sebičnih namenov.

Krizna na Ogrskem.

Budimpešta, 6. julija. Minister Kristoffy je zopet poklical k sebi vse velike župane, da jih pregovori, naj ne delajo ovir pobiranju davkov in vojaškim nabrom. — Dopolnilni okraji že imajo izdelane pozivnice za nadomestne rezerviste. Kjer jih ne bodo hoteli dostavljati občine, dopočijo se po pošti. — Obenem je ministrstvo sklenilo, da začne kazensko postopati proti avtonomnim uradnikom, ki prostovoljno vplačavajo davkovne izročbe državnemu blagajni.

Dogodki v Macedoniji.

Belgrad, 6. julija. Minister zunanjih zadev je protestiral pri turškem poslaniku, zakaj so turški vojaki zasedli več srbskih vasi v Macedoniji. Poslanik je odgovoril, da Turčija odpokliče vojake, kakor brž bo imela jamstvo, da ne pridejo več srbske čete preko meje v Macedonijo.

Punt russkih mornarjev.

Odesa, 6. julija. Oklopnič »Potemkin« s spremljujočo torpedovko je priplula v torsk pred besarabsko mesto Akerman. Torpedovka je prišla v pristanišče ter zatevala živil in premoga. Pristaniška oblast je prebivalstvu prepovedala, nesti živil na ladjo, nakar je torpedovka dvakrat ustrelila na mesto. Takoj so prinesli na ladjo živil in premoga. »Potemkin« je nato odplul proti vzhodu.

Varna, 6. julija. »Potemkin« je zahteval sredi morja od nekega grškega parnika živil in premoga. Grški kapitan je za to dobil pismeno nakazilo, naj zahteva plačilo od ruske vlade.

Odesa, 6. julija. »Potemkin« je zahteval sredi morja od nekega grškega parnika živil in premoga. Grški kapitan je za to dobil pismeno nakazilo, naj zahteva plačilo od ruske vlade.

Mostec, 6. julija. »Potemkin« je še v pristanišču pred Feodotozijo ter grozi s strelnjanjem na mesto, ako ne dobi premoga in živil. Mestni zastop je sklenil, da pošte živil, premoga pa v mestu sploh nimajo. Ker se je batil, da bodo puntarji začeli mesto obstrelevati, pozvala je oblast prebivalstvo, naj se izseli iz mesta.

Ločitev cerkve od države na Francoskem.

Rim, 6. julija. Neki vplivni kardinal je izjavil, da tozadovni francoski zakon ni tako slab, kakor se je prvotno mislilo. Vse je odvisno od tega, kaka večina pride pri prihodnosti volitvah v zbornico. Ako pridejo v zbornico slojalniki (klerikalni) poslanci, bila bi ločitev v verskega in duhovniškega stališča celo ugodna. — To je jasen poziv na francoske klerikalce, kaj jim je storiti pred volitvami. Napredno prebivalstvo pa tudi ne bo počivalo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. julija.

— **Osebna vest.** Absolvirani pravnik g. Evgen Zupančič je pripravljen pri konceptni praksi pri c. kr. namestništvu v Trstu.

— **Gonja proti slovenskemu vseučilišču.** ki jo je upravil zlorabilni načelnik, je v Domžalah streljal. Streljal je v Domžalah streljal Angelis in Gradač, ki je koj naslednji dan pobegnil iz Ljubljane in ki se zdi potika menda po Koroškem. Morda je ta sumljiv poštenjak sam preročil, da so njegovi prijatelji kriči ob dolžnosti Slovence Leopold Fischer, da je streljal že lani v Tržcu in da je poginil. S to obdobjitvijo so Nemci poskusili napraviti velikansko ločino na račun nedolžnega človeku obenem pa veliko zmeščavajo, da bi prav krivec učel pravični kazni. Prav čutsko zvito so jo napravili. Redunalni so tem, da se išče Nemec in pokazali so na Fischerja, ki ima nemško ime, a je zaveden Slovenc in ki ga dotični dan sploh ni bilo v Domžalah. Streljal je v Domžalah streljal Angelis in Gradač, ki je dočim dan sploh ni bilo v Domžalah. Upam, da bodo poklicana oblastva poskrbela, da se bodo orožniki zanimali za ubeglega Angelisa in ga s primerno hitrostjo prideljali v Ljubljano. Ali pa je morda komu na tem, da se Angelis ne dobi?

— **Za loterijo na korisni fond za Prečernov spomenika.** pobira darila in prispevki g. Angela Zalaznikova. Sli. občinstvo jo blagovoli z ozirom na narodni na-

mora roditi sovraštvo tudi pri razsodnem ljudeh. Če se je Nemci veter, je do naravno, da žanjejo vihar. Sicer pa svobodno nadaljujejo svojo gonjo; Sveti venski politiki se dobro zavedamo, da je si moramo svoje vseučilišče izvoje proti volji Nemcev — ali da napravimo ena menjena gonja na Slovence vtiš, ne obudi prijaznih čutil do Nemcev, pač naravno. Menger naj torej prihodi njič nikar na tarna, nego raje prizna kar je priznal že Bismarck, da Nemci v nikjer na svetu ne more trpeti, to pa zaradi njihovih lastnosti.

— **Konferenca klubov načelnikov** je včeraj določil dnevni red za danes in sobotu takole: I. Poobljetitveni zakon, II. planinske železnice, III. po državljenje Pinogavske železnice IV

